

Vår saksbehandler
Knut Torget, tlf. 3341 2557

Dokument dato
26.08.2014

Vår referanse
2014/9737/TOKN

Deres dato
23.05.2014

Deres referanse
2014/01056-9/FD II
5/SIH/051.1

Forsvarsdepartementet
Avdeling for sikkerhetspolitikk
Postboks 8126 Dep
0032 OSLO

FORSVARSDEPARTEMENTET	
SAKNR.: 14/01056-18	
28 AUG 2014	
ARKBET:	051.1
KASSERES 5 ÅR	
KASSERES 30 ÅR	
BEVARES	

Arkivkode
008

Forslag til lov om undersøkelser av ulykker og hendelser i Forsvaret - anmodning om uttalelse - 201401056

Vi viser til Forsvarsdepartementets (FD) høring om forslag til lov om undersøkelser av ulykker og hendelser i Forsvaret. DSB ønsker med dette å gi sin uttalelse til lovforslaget.

DSB ser svært positivt på FDs målsettinger for lovarbeidet. Med vårt utgangspunkt har vi lagt mest vekt på følgende momenter i høringsnotatet:

- Profesjonalisering av undersøkelsesarbeidet
- Informasjon, åpenhet og innsyn
- Læring og oppfølging

Innenfor DSBs forvaltningsområder har lovforslaget koblinger til Brann- og eksplosjonsvernloven. Brann- og eksplosjonsvernloven omfatter i utgangspunktet også Forsvarets aktiviteter og bygninger mv, da det i fredstid ikke er noen grunn til at disse ikke skal tilfredsstillende det samme sikkerhetsnivå som det legges opp til i det sivile samfunn. Når det gjelder forskriftene som utdyper lovens bestemmelser knyttet til håndtering av farlige stoffer og farlig gods, er det litt ulikt om de er gjort gjeldende for Forsvaret eller ikke. Forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff unntar eksplisitt Forsvaret, forskrift om landtransport av farlig gods unntar militær transport av eksplosive stoffer og gjenstander i klasse 1, storulykkeforskriften unntar militær virksomhet mens Forsvaret omfattes av forskrift om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff samt utstyr og anlegg som benyttes ved håndteringen.

DSB har ikke gått spesielt inn i de prosessuelle sidene ved lovforslaget. Vi ser det kan være utfordringer knyttet til åpen rapporteringskultur, behandling av gradert informasjon, offentlighet og lignende, men tror dette kan løses.

Profesjonalisering av undersøkelsesarbeidet

DSB tar ikke stilling til hvordan Forsvarets undersøkelsesarbeid fungerer i dag, men ser generelt positivt på ønsket om å profesjonalisere undersøkelsesarbeidet. Erfaringer fra sivil sektor viser at godt evaluering- og undersøkelsesarbeid krever både kompetanse og metodikk. Opprettelsen av en egen enhet, Forsvarets havarikommisjon, mener vi styrker en slik profesjonalisering.

Videre ser vi på det som en styrke for arbeidet at departementet i lovarbeidet har sett på lovverk og praksis fra ulykkesarbeid i havarikommisjoner i sivil sektor. Dette kan gi et grunnlag for dialog og felles utvikling av metode på tvers av sektorene.

Informasjon, åpenhet og innsyn

DSB mener at Forsvarets erfaringer og læring etter ulykker og hendelser også kan være nyttige og ha overføringsverdi for sivil sektor. I lovforslaget pålegges undersøkelsesmyndigheten å varsle relevante myndigheter om forhold av sikkerhetsmessig betydning som oppdages i forbindelse med undersøkelsen,

før endelig rapport avgis. I § 20 legges det opp til at andre myndigheter skal underrettes dersom dette anses som nødvendig for sikkerheten i Forsvaret. DSB mener at denne plikten også kan utvides til å gjelde dersom kommisjonen kommer over forhold som også bare gjelder sikkerheten i sivil sektor. Lovforslaget setter ingen formkrav til hvordan en slik dialog skal foregå, og DSB mener at Forsvaret bør legge til rette for en praksis med en bred tilnærming til hvilke myndigheter som informeres og involveres.

Som høringsnotatet peker på foregår en stor del av Forsvarets virksomhet og øvinger i det offentlige rom med mange berøringspunkter mellom militær og sivil virksomhet. Dette gjør at det kan være nødvendig med undersøkelser både fra Forsvaret og sivile myndigheter. I tillegg kan Forsvarets undersøkelser også bidra til økt kunnskapsgrunnlag for sivile myndigheters egne undersøkelser.

Vi tror det er hensiktsmessig at det er åpning for at flere undersøkelseskommisjoner i prinsippet kan operere parallelt slik det legges opp til i lovforslaget. At Forsvarets kommisjon kan kommunisere med relevante myndigheter underveis i arbeidet mener vi vil være en styrke både for det militære og sivile undersøkelsesarbeidet. Grensedragnings mot andre myndigheter gjennom forskrift mener vi gir et hensiktsmessig verktøy om det skulle oppstå slike behov.

Etter ulykker eller andre alvorlige hendelser innenfor DSBs fovaltningsområder er DSB, i likhet med Forsvaret, opptatt av å kartlegge hendelsesforløp og søke å avdekke de bakenforliggende årsakene til ulykken eller hendelsen, og vurdere hvilke tiltak som må iverksettes for å hindre tilsvarende ulykke/hendelse fra å skje igjen. Ved hendelser innenfor fagområdet omfattet av Brann- og eksplosjonsvernlovens forskrifter er det derfor sannsynlig at DSB som tilsynsmyndighet ønsker å se nærmere på hendelsen, som også Forsvaret har besluttet å undersøke nærmere. Gjennom bestemmelsene i brann- og eksplosjonsvernloven kan DSB kreve fremlagt opplysninger, rett til adgang og fremlagt prøver. I slike tilfeller vil det være viktig med god dialog og samhandling mellom DSB som tilsynsmyndighet og undersøkelseskommisjonen. Dette poengteres for øvrig også i høringen.

DSB mener at det er viktig at granskingsrapportene blir utformet på en slik måte at de (eller deler) kan offentliggjøres. Rapportene kan gjerne inneholde informasjon som må unntas offentlighet, men at det legges til rette for at dette kan skilles ut slik at ikke *hele* rapporten trenger unntas offentlighet. DSB mener også at det bør legges til rette for en planlagt distribusjon av rapporter fra kommisjonen. Dette vil kunne skape merverdier ved selve undersøkelsesarbeidet ved at det kan være erfaringer og funn som også er relevante for sivil sektor. Lovforslagets § 6 der det legges det opp til en årlig rapportering fra undersøkelsesmyndigheten (kommisjonen) vil også kunne bidra til dette.

Læring og oppfølging

Evaluerings, læring og oppfølging etter både hendelser og øvelser er en utfordring også i sivil sektor. DSB ser det som positivt at prinsippet om en "åpen rapporteringskultur" legges til grunn for lovforslaget. En slik åpenhet er en viktig forutsetning for læring og utvikling.

I høringsnotatet er det pekt på viktigheten av systematisk dokumentasjon av undersøkelsesarbeidet. En god og gjenfinnbar dokumentasjon er et viktig grunnlag for både oppfølging og læring. Det kan også sees på som en del av en økt profesjonalisering av undersøkelsesarbeidet.

Lovforslaget legger til rette for at rapport(er) fra kommisjonen skal inneholde konkrete tilrådinger om tiltak for å bedre sikkerheten. Selv om ikke forslaget gir krav om at alle rapporter *må* inneholde tilrådinger er DSB fornøyd med at det er en klar forventning til at rapporten skal inneholde slike tilrådinger, og at det bare unntaksvis kan unnlates når dette klart ikke har noen hensikt.

26.08.2014

2014/9737/TOKN

I merknadene til bestemmelsene i lovutkastet gis det en forventning om at kommisjonens årlige rapport også skal redegjøre for hvordan tilrådingene er fulgt opp. Som det pekes på ligger ansvaret for oppfølging av sikkerhetstilrådingene i hovedsak hos de enkelte forsvarsgrenene, og det må etableres en ordning for rapportering på oppfølgingen til undersøkelsesmyndigheten. DSB mener at pålegg om en slik årlig rapporteringsplikt kan styrke oppfølgingen av sakene etter at rapportene er avsluttet. Erfaringene fra en slik helhetlig tilnærming med rapport og oppfølging av tiltak vil også være av interesse for sivil sektor.

Med hilsen
for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Avdeling for Analyse og nasjonal beredskap

Per Kristen Brekke
Avdelingsdirektør

Knut Torget
seniorrådgiver

Kopi til:
Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep

0030

Oslo